

Zápis z 15. zasedání Výboru pro socio-ekonomický rozvoj Rady vlády pro udržitelný rozvoj (RVUR)

8. března 2016, Úřad vlády, místnost č. 201

Přítomní: Aleš Chmelař (ÚV ČR), Jana Simonová (Glopolis), Bohumil Beneš (ZK), Pavel Sulík (MPSV), Radka Šváblová (MŽP), Jaroslav Šulc (ČKMOS), Lubomír Chaloupka (MF), Oto Hampl (MZe), Drahomíra Dubská (ÚV ČR), Michal Pícl (ÚV ČR), Zbyněk Machát (ÚV ČR), Jakub Rudý (ÚV ČR), Tereza Stöckelová, Martin Hronza (MPO), Viktor Dušek (KPMG/CBSD), Jan Žůrek (KPMG/CBSD), Ivo Kaplán (EUF)

Body programu:

- 1) Plán práce výboru na rok 2016
- 2) Aktualizace Strategického rámce udržitelného rozvoje (SRUR):
 - Informace o výsledcích jednání Řídícího výboru RVUR ze dne 24. února
 - Vize ČR 2030+ a možnosti její formulace pro oblast č.2. „Udržitelný hospodářský model“
- 3) Prezentace k M. Pěluchy k Sociálnímu podnikání v ČR
- 4) Informace k návrhům usnesení k převedení zásob uhlí do nebilančních zásob a jejich projednání na Výboru pro udržitelnou energetiku RVUR dne 1.března 2016
- 5) Informace k zapojení do „Public consultation on long-term and sustainable investment“
http://ec.europa.eu/justice/newsroom/civil/opinion/151211_en.htm

A. Chmelař přivítal členy a členky výboru a zahájil jednání výboru představením programu a přivítáním nových členů výboru a hosta jednání.

Bod 1) programu: plán práce

Prosíme členy výboru o zaslání témat pro práci výboru Z. Machátovi do 18.3.

M. Pásková zaslala jako první téma vyjednávání o TTIP. J. Maláčová (zastoupena na jednání P. Sulíkem) již v prosinci navrhla věnovat se demografickým otázkám v souvislosti s na MPSV připravovanou Koncepcí pro rodinou politiku.

J. Šulc referoval o přípravných jednání Rady pracovní a hospodářské dohody k hospodářské politice, kde byla otevřena otázka jak u nás uchopit problematiku Průmyslu 4.0, premiér si svolává schůzku na z 10.3. k této věci. RVUR a její výbory se zdají jako vhodné pole, kde řešit toto téma – důvodem je, že se jedná o společnost 4.0 nikoliv jen Průmysl 4.0. MPO zpracovává téma pouze resortně, chybí tam dimenze společenská, etická, filosofická a je třeba ho uchopit šířeji.

A. Chmelař souhlasí, že se jedná o materiál strategické povahy (Společnost 4.0), kterému se chceme a máme věnovat a bylo by dobře, pokud by u premiéra na jednání 10.3. zaznělo, že máme zájem se tomuto tématu věnovat.

M. Pícl uvedl, že průmysl 4.0 zpracovává MPO a na tento materiál by měly navazovat materiály o vzdělávání 4.0 a práce 4.0 a vše je v akčním plánu, jedná se o tři dokumenty, které je pak nutné propojit.

A. Chmelař navrhl, aby J. Šulc na jednání s premiérem zmínil možnost zapojení Výboru pro socio-ekonomický rozvoj.

A. Chmelař navrhuje zabývat se problematikou Průmyslu 4.0 a navazujících se témat zabývat se na některém z příštích zasedání Výboru a to v souvislosti s koncepční úvahou k eGovernmentu.

A. Chmelař shrnul svoje dojmy z posledního Řídícího výboru, který jemně snížil ambice aktualizovaného materiálu a uvedl druhý bod programu.

Bod 2) programu: Aktualizace Strategického rámce udržitelného rozvoje (SRUR), informace o výsledcích jednání Řídícího výboru RVUR ze dne 13. Ledna, přednesl Zbyněk Machát

- Vize ČR 2030+

Z. Machát přednesl rekapitulační prezentaci k aktualizaci SRUR.

Následoval krátká rekapitulace otázky do kdy je nutné materiál předložit vládě. J. Šulc se dotázal, zda budeme chtít, aby vláda brala materiál na vědomí, či po ní budeme chtít, aby ho schvalovala. Dle jeho zkušeností, tento bod bude do značné míry předjímat, průběh procesu připomínkového řízení. Vzatí na vědomí má tu výhodu, že na něj lze navázat variantní řešení v případě rozporů.

Z. Machát navrhl, že vhodnějším fórem na řešení tohoto problému je Řídící výbor RVUR.

A. Chmelař uvedl, že dle jeho názoru nyní panuje shoda na tom, že materiál by měl být schválen vládou.

Z. Machát se dále zaměřil na podbod:

- Vize ČR 2030+ a možnosti její formulace pro oblast č. 2. „Udržitelný hospodářský model“

M. Pásková uvedla, že vítá, že je ambice nechat vznikající dokument schválit vládou a že je ambice vytvořit strategický dokument, který bude rámcem pro strategickou práci ostatních resortů. Vize v takovém dokumentu hraje klíčovou roli a vítá, že se na ní nyní pracuje, protože to v určitých fázích přípravy vypadalo, že aktualizace půjde pouze cestou

analýz a formulace priorit. V případě, že bude dokument obsahovat vizi, cíle a indikátory jedná se o mnohem silnější dokument.

I. Kaplán byl potěšen, že se počítá s provazbou na přípravu dalšího programovacího období a upozornil, že rok 2018 bude rokem, kdy se bude na úrovni EU nastavovat znovu mnoho priorit pro období do roku 2020.

J. Šulc se dotázal, jakým způsobem bude vyhodnocena SRUR a jaké se z toho budou vyvozovat důsledky.

Z. Machát odpověděl, že cílem vyhodnocení bylo zjistit, jak byl SRUR používán, protože k němu nebyl přijat implementační dokument a co očekávají resorty od takového dokumentu do budoucna.

Z. Machát představil tři stávající dokumenty k Vizi (návrh OUR, návrh MPO a připomínky z jednání ŘV a stávající návrh po zapracování připomínek), shrnul vývoj vztahu k Vizi ze SRUR a důvody proč ji aktualizovat. Výbor pro socio – ekonomický rozvoj by měl vytvořit vizi pro hospodářskou oblast, která bude propojením mezí vizí dokumentu a textem který vzniká v minitýmu pro hospodářský model.

A. Chmelař vizi ohodnotil, jako text obecný, nad kterým by nemělo dojít k zásadním rozporům. A dotázal se, do jaké míry je textace stále otevřenou záležitostí.

Z. Machát uvedl, že vše je nyní na jednáních mezi OUR a ŘV. Prostor pro vyjednávání vidí v následujících třech týdnech, protože vše by mělo být hotovo před konáním kulatých stolů.

A. Chmelař u Vize SRUR shledává jasně identifikovatelný jazyk určitého období a vítá, že u předložených návrhů tomu tak není.

J. Žůrek se dotázal, proč nebyla zapracována jeho připomínka z ŘO ohledně specifikace ekonomiky jako „tržní“.

Z. Machát uvedl, že text, který nyní ukazuje je ve stadiu zrodu a není v definitivní podobě a požádal o projednávání připomínek z ŘV na plénu ŘV.

A. Chmelař uvedl, že opakem k tržní ekonomice je centrálně plánovaná ekonomika, kterou samozřejmě nejsme, tudíž specifikace je vítaná, ale není nutná.

M. Pásková uvedla, že v případě, že tam bude uvedeno „tržní“ ekonomika upozorňuje se tak i na konsekvence

A. Chmelař uvedl, že v ekonomice máme velmi mnoho oblastí, které neodpovídají striktně tržní definici a jako příklad uvedl oblast zemědělství, kde by zmínka adjektiva mohla vytvářet budoucí připomínky.

J. Žůrek se dotázal, zda by tedy neměla být ekonomika specifikována jako kapitalistická.

Z. Machát uvedl, že na ŘV bylo na tuto poznámku reagováno, že by mělo být uvedeno „sociálně-tržní“ ekonomika a dotázal se, zda řetězení adjektiv je cesta, kterou chceme jít (protože z pléna zaznívali návrhy na přidání „environmentálně šetrná“ a další).

I. Kaplán zdůraznil, že předkládaný návrh se mu líbí. Upozornil na to, že diskuse zda kapitalistická či sociálně-tržní mu připadají jako z 80. let a poněkud nicneříkající. Jako zásadní chybu vidí, že nikde není uvedena „vláda práva“ jako nutný předpoklad fungování nejen ekonomiky. Tento pojem by umístil do preambule:

„Česká republika je svobodný a demokratický stát, kde panuje vláda práva.“

A. Chmelař upozornil, že „vládou práva“ se musí zabývat v konkrétnosti 3. minitým, ovšem souhlasí, že toto je zásadní připomínka.

Jak včlenit tržní fungování bez toho aby to vyvolávalo kontroverze jako doposud.

J. Žůrek uvedl, že mu text připadá příliš „perestrojkový“ a uvedl, že vedle tržních zde budou existovat i sektory primárně založené na jiných principech (zdravotnictví, vzdělání) než čistě tržních. A položil si otázku, čím se odlišujeme od pozdních osmdesátých let, kdy sice bylo asi 5 procent soukromého vlastnictví či od ekonomik Střední Ameriky, kde je většina vlastnictví v rukou úzké latifundistické vrstvy.

Z. Machát navrhl vložit za „fungující ekonomiku“ dovětek „založenou na principech tržního hospodářství a spolupráci s veřejným a neziskovým sektorem“ či podobnou větu, která by popsala ekonomiku přesněji a na dostatečné úrovni.

A. Chmelař je proti dodávání adjektiv a vytváření řetězce komponent, z kterých se skládá ekonomika.

J. Simonová uvedla, že má z návrhu rozporuplný dojem a že se jedná o text, který vidí svět růžovými brýlemi a platí jak pro rok 2030 tak třeba pro rok 2050. A zdá se jí pro rok 2030 prázdná. Dosáhneme toho, co je uvedeno pro 2030, připadá jí to, jako text v kterém se projevuje naše snění a nikoliv vůle a jak chceme popisovaného stavu dosáhnout. A působí to na ni jako závěry ústředních orgánů minulého režimu. Jsme v bodě, kdy je třeba vymezit roli státu v mnoha oblastech.

A. Chmelař chápe, že text musí být spíše deklarací než programem.

D. Dubská upozornila, že návrh OUR byl mnohem akčnější a že akčnost se bude popisovat v strategii či strategiích.

R. Šváblová souhlasila s tím, aby vize byla obecná a aby konkrétní kroky byly v jednotlivých strategických dokumentech.

A. Chmelař, vize má mít ústavní formulaci, tak aby se od ní mohli odrážet texty nižšího řádu. Jde o nastavení obecného rámce.

M. Hronza se dotázal jak rozumět pojmu „uvědomělá spotřeba“ a zda se to má chápat jako moment, kde my chceme nějak tvarovat chování lidí, zda se má státní správa chovat takto normativně. Otázal se, jakým způsobem se text tvoří.

Z. Machát uvedl, že se jedná o termín, který je přejatý z vize v SRUR 2010 a panovala na něm shoda. Otázka toho do jaké míry jít do konkrétna je právě předmětem dnešního jednání. K otázce po tvorbě textu a získávání legitimacy uvedl, že se zvolila varianta, kdy text vize navrhuje orgán s legitimitou a dále ho postupuje k dalšímu projednání. Jsou samozřejmě možné i jiné způsoby tvor

M. Hronza vidí jako principiálně špatně vůbec jako státní správa takové věci říkat?

Z. Machát uvedl, že se jednalo o zmínku, kterou do textu zavedlo samo MPO.

T. Stöckelová položila otázku, nakolik bude tato vize předmětem odborné a veřejné participace nebo ta už bude vytvářet rámec pro tuto participaci? Je to vize čím jako společnost chceme být. Pokud tuto vizi předložíme k veřejné participaci, pak první moment kde se vše asi 80 procent zasekne, bude již první část, v které se říká „kvalitu života všem lidem“ v kontextu migrační krize. A takto by narazila asi každá věta této vize.

A druhá poznámka, hodnota vytváření takovéto vize není až v tom produktu, ale spíše v procesu. I když se může zdát, že vynaložené prostředky jsou při participativně pojatém přístupu k tvorbě vize, vzhledem k výsledku enormní, že společenský proces, protože to není jen formulace nějakého dokumentu, to je snaha v nějakých fórech přeskládat společnost, kolektivně přeskládat naše myšlení o společnosti a tím nabývají význam právě slova jako uvědomělost. Jedná se o to, že procházíme nějakým procesem přemýšlení, reflexe o tom jak třeba spotřebovávám, nebo jako v případě tvorby vize, v jakém státě chci žít.

Pásková jde o formu a o proces tvorby. Souhlasí s TS, že je proces důležitý. Vizi by neměla nadiktovat vláda a dle ní pak zlepšovat lidi, zjednodušeně řečeno. Vláda má úkol sebrat podněty a vyjádřit to jak má ta země vypadat. Role vlády je moderační. Jedná se o složitý proces. K formě dodala, že je pojata správně. Vize je obraz převedený do slov, jedná se o cílový stav. Rozdíl mezi současným stavem a vizí je prostorem pro implementaci vize, strategie jsou o tom zrušit mezeru mezi stavem vize a současnosti.

A. Chmelař souhlasí s TS a připomíná, že vize je hledání tvaru, kterou by přirovnal ke skicám architekta, kde jsou naznačeny linie, které jsou pak rozpracovávány do konkrétních návrhů budov.

I. Kaplán upozornil, že budoucí čas je obsažen v číslovce 2030 v názvu. Dále upozornil na to, že máme 6 let závazky v Lisabonské smlouvě, které jasně říkají, jak má vypadat členský stát v EU. A těm tato vize odpovídá.

Evropská civilizace stojí na formování svých společností v hodnotových otázkách a to již od starověkého Řecka.

Chybí tam, že stát má být ve svém jednání předvídatelný, protože právě to je předpokladem fungování podnikatelského prostředí.

Požádal o zaslání analýzy McKinsey pro britskou vládu k otázce vize směrem k roku 2050 novým členům výboru.

V. Kváča k formě dokumentu uvedl, že stylisticky je správně, má to být popis toho co vidím, když obrazně řečeno kráčím českou krajinou v roce 2030. Vize v této podobě není inspirující a nevyvolává emoce. Chápe, že takto je to průchozí, ale to je dáno tím, že pojmy v ní uvedené mají mnoho možných a odlišných definic a my se jejich obsah nedozvíme, dokud nedojde k společenskému procesu jejich intersubjektivního etablování, tak aby na nich byla shoda. Příkladem může být to, co se myslí funkční rodinou, zda heterosexuální vztah či jakoukoliv uskupení osob které je definováno vzájemnou péčí. Bez toho aby proběhly debaty nad těmito spornými momenty, nebude nikdy tato vize splňovat roli toho majáku, ke kterému chceme směřovat. Cíl vize je určit nám kde je sever. Předložený text je ale široký od východu na západ. Připomenul kennedyovské „do konce dekády se dostat na měsíc“, protože to bylo dostatečně konkrétní a dostatečně šílené na to, aby to bylo inspirující.

Z. Machát se dotázal, zda jako řešení vidí obecnou vizi přesunout do preambule a precizovat vizi v dostatečném detailu pro vymezené oblasti v rámci ASRUR. To ještě stavět text dle logiky Ústavy, tj. s obecnou preambulí, která je dále precizována v jednotlivých člancích.

Chmelař souhlasí s takovýmto postupem. Upozorňuje, že pro kennedyovský typ vize nemáme Kennedyho. Naším úkolem je udělat spíše „suchou“ preambulu.

J. Šulc děkuje za dovysvětlení žánru, v kterém se pohybujeme. Dále se věnuje otázce procesu, na příkladu soudržné společnosti. Co to je soudržná komunita? Narůstá nám ghettizaci v české společnosti (a to jak chudých, tak bohatých). Je zmíněna důstojná práce, ale práce je vytlačována prekarizovanými formami práce. Dostupnost zdravotní péče je také s otazníkem. Než se dopracujeme k takovýmto obecným proklamacím, je třeba si projít několik iteračních kol, zda je něco takového vůbec reálné.

A. Chmelař upozorňuje, že vše v té vizi již je.

J. Šulc nepolemizuje s větami v této vizi, ale dodává, zda je máme podložené nějakými propočty, a zda lze zvrátit trendy, které jsou proti této vizi? A zda je to realizovatelné v rámci 15 let a nebo není?

A. Chmelař se vrátil k sporu o „tržní“ ekonomiku, který je vlastně sporem o to, zda mají být ve vizi popisovány trendy, které nyní naši společnost popisují.

J. Simonová navazuje na TS a upozorňuje, že za textem, který zde máme, není zatím moc podkladů a máme před sebou 13 let s takovou vizí. A na příkladu ekonomiky upozorňuje, že třeba za 13 let se dá řešit otázka narovnávání v podnikatelském prostředí. Je za to, aby vize buď byla kratší a velmi obecná formou preambule. V první větě chybí právo v preambuli. S otazníkem je zda zajišťujeme vysokou kvalitu života všem lidem a zda to tam takto má být.

M. Pásková zdůraznila, že pokud někde má být participace, pak musí být právě u vize. Preambule je podle ní část, která může přesahovat horizont 2030, jedná se o hodnotový popis toho, co má být. A v kapitolách bude třeba definovat, jak bude tato vize operacionalizována. Je potřeba najít shodu, co to je kvalita života, jak ji budeme měřit, stejně jako ostatní pojmy.

T. Stöckelová uvedla tři krátké poznámky: participace musí být k vizi, protože to jak chceme žít, je výsostně politická otázka, která se týká všech, naplňování této vize je pak už více expertní otázkou. V sociálních vědách jsou vyvinuty účinné metodologie, jak k tomuto dospět a mimo jiné jsou založeny také na vizualizaci těchto věcí. Je otázkou zda si umíme my nebo veřejnost pod tím popisem něco představit, jaký to tedy bude v roce 2030 život. Sociologicky by řekla, že je velmi důležité, aby forma odpovídala obsahu, jestliže se zde mluví o aktivních občanech, kteří participují na rozhodování, zatímco tato vize bude implementována ze shora, tak to vytvoří náraz, který podrazí nohy takovému to projektu. Třetí poznámka, velmi důležitý rys procesu, který má potenciál toto odlišit od dříve zmiňovaných perestrojkových pokusů, je moment, že je třeba si radikálně přiznat, že žijeme ve velmi nejistém světě a že do samostatné strategie toto musí být zapracováno jako velmi silný předpoklad a později toto musí být zapracováno i do procesu implementace této strategie.

Z. Machát upozornil, že cílem není jen napsat dokument, ale díky přiděleným zdrojům na ÚV či díky zdrojům z Evropských fondů je především potřebné nastavit systém, jak dále se strategickými dokumenty pracovat. Upozornil, že díky analyzování megatrendů bude tento dokument mnohem více zaměřený na vnější kontext dění.

R. Švábová se dotázala, zda se bude využívat SWOT analýza v rámci psaní či přezkumu platnosti strategie.

Z. Machát reagoval s tím, že SWOT analýzy budou jak součástí procesu tvorby, tak průběžného vyhodnocování.

I. Kaplán vnímá preambuli jako vstupní bod, ke kterému mají další kapitoly směřovat a tedy pokud se bude ukazovat, že něco je dlouhodobě je nemožné, pak bude nutné prostě změnit

příslušnou část v preambuli. Vrátil se pak k otázce, zda má být použito adjektivum „tržní“ u ekonomiky a to s poukazem na Energiewende v Německu, kde politika formuje ekonomiku a nikoliv naopak.

O. Hampl zdůraznil, že se mu vize, tak jak je napsaná nyní, líbí. Je otázkou jak do budoucna pracovat například s kritickými prahy úspěchu. To je ale spíš metodická odbočka. Kvalita života se skládá z mnoha věcí, které jsou ale dále ve vizi popsány.

A. Chmelař shrnutí diskuse a co z toho vyplývá pro práci s textem:

Výbor se shoduje na tom, že vize nemůže být naprosto konkrétní, nekonkrétnost je její silnou stránkou v tom smyslu, že je součástí širšího procesu, kterého jsou i výbory RVUR zapojeny. Hlavním momentem je zapracování vlády právy a kvality institucí, které s tím souvisí. Dále se silně debatoval nedostatek instrumentálnosti této vize.

J. Šulc první fázi by mělo být sesbírat podněty a dát dohromady vizi a v druhé fázi ověřit v rámci operacionalizaci, zda je toto možno.

M. Pásková dodala, že pro rok 2030 je třeba tuto dobře napsanou vizi dále precizovat, zdůraznila nutnost skutečné participace veřejnosti na tvorbě vize.

J. Simonová se dotázala, jaké budou další části dokumentu.

A. Chmelař zrekapituloval předpokládanou strukturu dokumentu. A uznal, že zatím je jistá potíž mezi tím jak skombinovat obsah a časový rámec.

R. Šváblová uvedla, že vysoká míra obecnosti vize není na škodu, precizace musí přijít na strategické úrovni.

Bod 3) Prezentace k M. Pěluchy k Sociálnímu podnikání v ČR

Prezentace a podklad byla zaslána již dříve v příloze.

Problematika navazuje na přednášku doc. Hájků o nefinančním reportingu.

Cílová skupina sociálního podnikání jsou lidé, kteří jsou nějakým způsobem znevýhodněni, ale chtějí pracovat. Podstatné je právě toto odlišení, spektrum lidí s problémem nezaměstnanosti je velké, ale zde se jedná pouze o jeho výsek. Udržitelné podnikání je dobré vymezit sérií otázek. Lze očekávat od subjektů podnikání udržitelné chování? Jakou roli sehrává lokalizace strategií podnikajících subjektů?

Vymezení sociálního podnikání došlo u nás např. v rámci projektu EQEAL a jeho tematické sítě TESEA vymezila jako aktivity, které prospívají společnosti, místnímu rozvoji, a ochraně životního prostředí a reinvestují minimálně 50 procent zisku do svého rozvoje. Cílem je pak sociální inkluze.

Přes nízkou míru nezaměstnanosti v ČR se problém dlouhodobé nezaměstnanosti týká značného počtu lidí. Sociální podniky se u nás staly synonymem pro chráněné dílny (integrační typ), což není nutně špatně, ale chybí nám zde typ podniků, který se nazývá

tranzitní. Ke konci roku 2015 máme v ČR 2015 sociálních podniků. Itálie jich má něco přes 13 tisíc.

Příčinou nedostatečného rozvoje tohoto segmentu je především malá možnost finančního krytí takovýchto aktivit. Hlavním momentem stabilizace tohoto segmentu je legislativní ukotvení sociálního podnikání. Dále možnost sociálně odpovědného zadávání veřejných zakázek. A v neposlední řadě gesční neukotvenost, která je mezi MPSV, MF a MPO.

A. Chmelař se dotázal, zda lze sociální podnikání chápat jako nástroj, který může mít nějaký makroekonomický efekt?

M. Pělucha uvedl, že určitě ano. U nás jsou to malá čísla, ale už je to na měřitelné úrovni. Příklady Británie a Itálie ukazují, že to význam mít může.

I. Kaplán se dotázal, v čem jsou napřed a co dělají jinak?

M. Pělucha uvedl, že především v dlouhodobém rozvoji tohoto segmentu. Studie k tomuto tématu jsou, doporučuje práce Dr. Francové.

B. Beneš se dotázal, jak výše uvedené souvisí s projekty typu výstavby za první republiky u nás.

M. Pělucha uvedl, že rozdíl je definiční – sociální podnikání, je pořád mnohem více podnikáním než společenskou intervencí. Jde právě o ten podnikatelský moment. A právě vyvážení těchto prvků je něco co zatím příliš neumíme.

Bod 4) Návrh usnesení k převedení zásob uhlí do nebilančních zásob

Z. Machát krátce zrekapituloval genezi tohoto návrhu, který vychází ze situace, že RVUR na svém listopadovém zasedání v roce 2015 nepřijala převod zásob definovaných v návrhu usnesení do nebilančních zásob.

Dále rekapituloval stávající vývoj a navrhl vyčkat stanovisek Výboru pro udržitelnou energetiku RVUR v této věci.

Návrh byl přijat.

Bod 5) Možnost zapojení do „Public consultation on long-term and sustainable investment“

Z. Machát představil informaci od I. Kaplána k této věci. Možnost zapojit se do konzultací je dle jeho názoru především určena velkým finančním institucím.

Zapsal: Zbyněk Machát
Počet stran: 8 / celkem 8
Počet příloh: 0
Datum: 21. 3. 2016